

ЕЛЕКТРОННИ ПРОЕКТИ ЗА ПОВИШАВАНЕ РАВНИЩЕТО НА ПОСТИЖЕНИЯТА ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК И МОТИВАЦИЯТА ЗА ИЗУЧАВАНЕТО МУ (8. клас интензивно обучение)

Цветелена Таралова
88 СОУ „Димитър Попниколов”, София
Рецензент: ст. ас. Николина Цветкова

Дейностно ориентираното обучение е един от съвременните методи в чуждоезиковото обучение, при което учениците учат, докато изпълняват определена задача. Работата по международни проекти дава възможност за практическо приложение на дейностно ориентираното обучение в часовете по английски език. Модерно средство за изпълнение на международен проект и учене на език са компютрите. Те са част от ежедневието на младите хора и учениците ги използват с желание в учебния процес. Това ги мотивира да изпълняват проектните дейности с лекота и интерес и по този начин да учат по-успешно.

Международните проекти са основа на Програмата за учене през целия живот на Европейската комисия, а едно от основните ѝ направления е използването на информационно-комуникационните технологии в обучението. Съпътстваща дейност към програмата е платформата *eTwinning* (www.etwinning.net) – онлайн портал, създаден по инициатива на ЕК с цел насърчаване на международните училищни проектни партньорства чрез използване на ИКТ.

Опитът, който придобихме в работата си по *eTwinning*, е причина целенасочено дейността да бъде използвана като нов начин на обучение по чужд език и научно да се изследва влиянието ѝ чрез осъществяване на специално разработен за целта проект. *Целта на изследването* е да се докаже, че участието на учениците в подобен проект повишава равнището на постиженията им по английски език и стимулира мотивацията им в процеса на обучението.

eTwinning проектът *Десет любими неща на европейските тийнейджъри* (Top 10 favourites with European teenagers, <http://top10favourites.blogspot.com>, <http://newtwinspace.etwinning.net/web/p17013>), който представлява иновационният елемент на това изследване, има за цел:

- да осъществи електронна комуникация между учениците от европейските страни;
- да мотивира учениците за изучаване на чужди езици;
- да усъвършенства езиковите умения в реални ситуации;
- да популяризира традициите и историята на други европейски страни;
- да създаде добри „дистанционни” приятелства;
- да реализира работа в екип;
- да насърчи използването на ИКТ за учебни цели.

По време на изпълнението на проекта учениците научават повече за живота на своите съученици от други европейски държави, използват английски език и ИКТ в реални ситуации и това ги мотивира да учат по-успешно. В проекта участват седем

държави. По време на работата учениците комуникират със своите връстници чрез чат и имейл, създават и разглеждат презентации и снимки, осъществяват видеоконференции, записват и слушат подкаст. Всеки месец учениците работят по зададена тема – любими филми, книги и герои, компютърни игри, хоби, животни, храна и забележителности, и представят продуктите от дейността в работното пространство на проекта.

В табл. 1 са представени основни дейности по проекта и техните цели по отношение на обучението по английски език.

Таблица 1

<i>Дейности</i>	<i>Цели</i>
Представяне на участниците: аз и моят свят	<p>Да се мотивират участниците за по-добър успех в обучението по английски език</p> <p>Да се обогати лексиката по темата „Аз и моят свят”</p> <p>Да се усъвършенстват уменията за четене с разбиране и за намиране на конкретна информация в текст с описание на учениците и техния свят</p> <p>Да се усъвършенстват уменията за създаване на писмен текст с описание на тема „Аз и моят свят”</p> <p>Да се комуникира с партньорите на английски език</p>
Представяне на училищата, градовете и държавите на участниците	<p>Да се мотивират участниците за по-добър успех в обучението по английски език</p> <p>Да се обогати лексиката по темите „Държави и народи” и „Светът около мен”</p> <p>Да се усъвършенстват уменията за четене и разбиране на общия смисъл, както и за намиране на конкретна информация в научнопопулярен текст за други държави</p> <p>Да се усъвършенстват уменията за създаване на писмен текст с описание на тема „Моето родно място”</p> <p>Да се усъвършенстват уменията за работа в екип</p>
Представяне на любими филми	<p>Да се мотивират участниците за по-добър успех в обучението по английски език</p> <p>Да се обогати лексиката по темата „Филми”</p> <p>Да се усъвършенстват уменията за четене с разбиране и за намиране на конкретна информация в научнопопулярен текст</p> <p>Да се усъвършенстват уменията за създаване на писмен текст с описание на тема „Филми”</p> <p>Да се комуникира с партньорите на английски език</p>
Представяне на любими книги и герои	<p>Да се мотивират участниците за по-добър успех в обучението по английски език</p> <p>Да се обогати лексиката по темата „Книги и герои”</p> <p>Да се усъвършенстват уменията за слушане и разбиране на общия смисъл на литературен текст</p> <p>Да се усъвършенстват уменията за говорене, коментиране на факти по темата и изразяване на мнение</p> <p>Да се усъвършенстват уменията за писане и предаване на основното съдържание на прочетен литературен текст под формата на разширен план</p>
Представяне на предпочитани компютърни игри и хобита	<p>Да се мотивират участниците за по-добър успех в обучението по английски език</p> <p>Да се обогати лексиката по темата „Моят свят – хоби и интереси”</p> <p>Да се усъвършенстват уменията за говорене, коментиране на факти по темата, описване на събития и преживявания и изразяване на мнение</p> <p>Да се усъвършенстват уменията за четене с разбиране на научнопопулярни текстове</p> <p>Да се комуникира с партньорите на английски език</p>
Представяне на животни, истории с животни и идиоми с имена на животни	<p>Да се мотивират участниците за по-добър успех в обучението по английски език</p> <p>Да се обогати лексиката по темата „Природа”</p> <p>Да се усъвършенстват уменията за слушане с разбиране на научни и научнопопулярни текстове</p> <p>Да се усъвършенстват уменията за говорене, коментиране на факти по темата и изразяване на мнение</p> <p>Да се усъвършенстват уменията за създаване на писмен текст, като се описват случки и се подготвят несложни доклади по темата</p>

Представяне на типични ястия и дискутиране на въпроси за здравословното хранене	<p>Да се мотивират участниците за по-добър успех в обучението по английски език</p> <p>Да се обогати лексиката по темата „Храна и здравословно хранене”</p> <p>Да се усъвършенстват уменията за слушане и разбиране на разговор по научнопопулярна тема</p> <p>Да се усъвършенстват уменията за говорене и водене на разговор по темата „Храна и здравословно хранене” чрез описване на събития, изразяване на мнения и коментиране на факти</p>
Организиране на интерактивен урок в центъра на София във връзка с тема „Забележителности”	<p>Да се мотивират участниците за по-добър успех в обучението по английски език</p> <p>Да се обогати лексиката по темата „Моето родно място” и „Пътуване”</p> <p>Да се усъвършенстват уменията за говорене и разказване за прочетена информация</p> <p>Да се усъвършенстват уменията за работа в екип</p> <p>Да се усъвършенстват социалните умения</p> <p>Да се усъвършенстват уменията за адекватно реагиране в различна обстановка</p>

В изследването участват учениците от 8^a клас интензивно обучение по английски език на 88 СОУ „Димитър Попниколов”, София, изучаващи английски 18 учебни часа седмично. От 29-те ученици в паралелката 20 са момичета и 9 – момчета. Изследването се проведе през учебната 2009/2010 година.

За целите на изследването се конструира и апробира иновационен модел *eTwinning* проект *Десет любими неща на европейските тийнейджъри*.

Използват се два дидактически теста от учебника *Upstream for Bulgaria for the 8th Grade Part 1* и *Part 3*.

В табл. 2 са показани отделните аспекти от учебното съдържание по упражнения в теста за входно равнище и в теста за изходно равнище.

Таблица 2

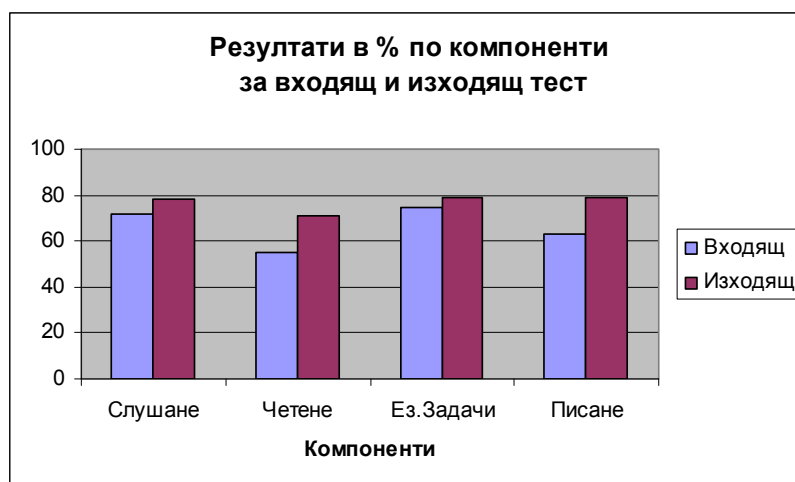
Тест	Умение/Задачи	Аспект от учебното съдържание
Входящ	Слушане	Разбира обяснение и извлича конкретна информация на тема „Моят свят”
	Слушане	Разбира разговор и извлича конкретна информация от ежедневен разговор
	Четене	Разбира и прилага инструкции и обяснения от рекламни текстове
	Четене	Разбира и прилага инструкции и обяснения от текст на тема „Филми”
	Езикови задачи	Разбира думи по теми „Забележителности” и „Герои”. Използва подходяща граматична форма в контекст
	Писане	Създава писмен текст – писмо на тема „Моето семейство”
Изходящ	Слушане	Разбира разговор и извлича конкретна и детайлна информация на тема „Аз и моят свят”
	Слушане	Разбира разговор и извлича конкретна и детайлна информация на тема „Светът около мен”
	Четене	Разбира общия смисъл на научнопопулярен текст на тема „Светът вътре в мен – личност и характер” и го прилага
	Четене	Разбира и прилага конкретна информация от научнопопулярен текст на тема „Животни”
	Езикови задачи	Разбира и прилага думи по теми „Аз и моят характер” и „Моето семейство”. Използва подходяща граматична форма в контекст
	Писане	Създава писмен текст – писмо на тема „Моето училище”

Измерването на мотивацията за постижение се извършва с психометричен тест, съставен от Рогов, който измерва 15 компонента в нейната структура. Рогов посочва компонента „самоуважение” като най-важен и показващ развитието на личността, а като определящ за самата дейност – вътрешния мотив. Мотивът за самоуважение

отразява стремежа на ученика да си поставя все по-трудни задачи. Вътрешният мотив отразява интереса на ученика към заданието. И двата мотива са отражение на ситуациите, в случая влиянието на проекта, които непосредствено подтикват ученика към действие.

След обработка на данните с програмата SPSS резултатите показват, че промените в измерваните величини от двата теста са статистически значими.

Средният успех на учениците от дидактическият тест за входно равнище е добър 4,09. Оценка 2 са получили 7% от учениците, оценка 3 – 7%, оценка 4 – 72%, оценка 5 – 14%, като няма оценка 6. Средният успех от дидактическият тест за изходно равнище е много добър 4,61. Оценка 2 са получили 3% от учениците, няма оценка 3, оценка 4 – 14%, оценка 5 – 69%, и оценка 6 – 3%. Повишението в средния успех на изходно равнище е значително – с 0,52.

Фигура 1

На фиг. 1 графично са представени резултатите от двата теста за отделните компоненти в проценти. Сравнението на четирите компонента показва значително по-ниската стойност на резултатите за компонента четене, следван от компонента писане. На практика се установиха ниските постижения в уменията за четене, общоизвестен факт за много от съвременните ученици, които не обичат да четат. Причината за ниските резултати на задачата за писане е, че в обучението по английски език в прогимназиален етап писането е компонент, на който не се обръща специално внимание. (За проверка на компонента „говорене” се изискват специални тестове и критерии, затова този компонент не обект на изследването. Постиженията по отношение на овладяното езиково знание според съответната учебна програма се оценяват интегрирано, затова те са представени паралелно с изискванията по отношение на развитието на езиковите умения. В този смисъл езиковите „задачи” не фигурират като ядро на учебното съдържание в учебната програма, но са основен компонент във външното оценяване за 8. клас и в матурата по английски език. Това е и една от причините те да съществуват като компонент в използваните тестове.)

В резултат на това, че обучението по английски език в 8. клас интензивно изучаване започва от ниво A1 според Европейската езикова рамка (Common European Framework of Reference for Languages), макар и много задълбочено от самото начало, в първите месеци на обучението учениците използват много добрите си умения за

слушане и знанията си по езика, които имат от предишните години. При тестовете в началото на годината те показват значително по-добри резултати на този тип задачи. Не така стои въпросът със задачите за четене и писане, на които учениците имат много по-слаби резултати. Необходимо е учителят да отчита този възможен проблем и да работи за неговото преодоляване.

Резултатите от теста за изходно равнище сочат приблизително изравняване на постиженията по четирите компонента: слушане, четене, езикови задачи и писане.

Забелязва се значително повишаване на резултатите от задачите за четене – с 16% спрямо тези от първия тест. Повишението се дължи в голяма степен на работата по проекта и на обучението през годината. Това може да се обясни с естеството на изпълняваните проектни дейности, всяка от които включва търсене на информация, четене на инструкции, публикации в сайта, блога и социалната мрежа на проекта.

Голяма разлика в резултатите от двата теста се наблюдава и при уменията за писане: те се увеличават с 11%. Почти всички проектни дейности включват крайни продукти във вид на PowerPoint презентации или Word файлове.

За компонента „слушане” се наблюдава слабо повишаване на резултатите. Основна причина за това е значителната разлика в равнището на трудност на текстовете за слушане в двата теста. Трябва да се отбележи също и че по време на проекта много малка част от изпълняваните задачи включват слушане.

Най-малко повишаване на резултатите има при езиковите задачи. Както вече отбелязахме, при първия тест учениците използват езиковите знания, усвоени предишните години, докато при теста за изходно равнище са им необходими нови знания, които са придобити през настоящата учебна година и които някои ученици не са затвърдили в достатъчна степен. В дейностите си по проекта учениците използват езикови форми от нива A1 и A2 според Европейската езикова рамка, тъй като това е нивото, на което учениците от другите държави владеят езика, който е чужд за всички партньори.

Дейностите по проекта, освен че водят до по-успешно учене, стимулират учениците да се развиват и като личности. Чрез измерването на мотивацията за постижение резултатите от влиянието на проекта се проверяват по още един начин. Според съставителя на психометричния тест Рогов при анализа на данните следва да се отчете, че ситуацията, която възниква при поставянето на заданието, е сложна и зависи от много условия.

Средната стойност на компонента „мотив за самоуважение” от мотивацията за постижение на теста за входно равнище е 14, а за изходно – 17. Това е увеличение с 3 точки, или с 14%. Значителното нарастване на стойността на този компонент се дължи на активното участие в проекта на почти всички ученици. Те виждат на практика значението на индивидуализацията на ученето и прилагането на нов, интерактивен начин на обучение, при който ученикът е в центъра на учебния процес. Той определя в голяма степен какво, кога и как ще изпълнява. Всички проектни дейности са в реални ситуации с „жива” комуникация.

Компонентът от мотивацията за постижение „вътрешен мотив” показва интереса към заданието. Средната стойност от теста за входно равнище е 14, а за изходно – 16. Това е увеличение с 2 точки, или с 10%. Отново конкретната задача, реалната ситуация и отговорността, която се възлага, влияят положително на учениците и повишават инициативността и личната им отговорност към обучението.

При сравнението на стойностите на всички компоненти на мотивацията правят впечатление по-ниските стойности на: значимост на резултатите, сложност на заданието и в известна степен – на очаквано ниво на резултатите. Ниските резултати при тези компоненти показват, че учениците не могат да оценят напълно значението на проекта като начин на учене. Възможна причина е фактът, че те рядко работят по този интерактивен начин и не са свикнали с този начин на учене. Задачата на учителя е да ги убеди и да им докаже чрез собствените им постижения, че това е много по-лесен и приятен начин за постигане на учебните цели.

Проектът *eTwinning* е възможност за учене без концентриране директно върху езика и едновременно усъвършенстване и на четирите умения: слушане, говорене, четене и писане. Проектът е начин на обучение, подходящ за класове с ученици с различни способности (Mixed ability classes), типични за българското училище, и е предпочитан начин на работа и от силни, и от слаби ученици. Той е един съвременен начин на обучение, реално приложим в българското образование.

ЛИТЕРАТУРА

Гоев, В. Статистическа обработка и анализ на информацията от социологически, маркетингови и политически изследвания със SPSS. С., УИ „Стопанство”, 1996.

Програма учене през целия живот (2007–2013):

<http://www.europe.bg/htmls/page.php?id=9580&category=104> (12.07.2010)

Рогов, Е. И. Настольная книга практического психолога. М., Владос, 1999.

Common European Framework of Reference for Languages:

http://www.coe.int/T/DG4/Portfolio/?M=/main_pages/levels.html (19.07.2010)

Harmer, J. English Language Teaching. Third Edition. Oxford, 2001.

Learning with eTwinning. A handbook for Teachers (2007) Central Support Service for eTwinning European Schoolnet